

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdoba» v Govcu pri Gorenji Trebusi, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

RAZPRAVA O KORUPCIJI OB NAKUPU VOJAŠKIH LETAL «HERCULES C 130»

Škandal Lockheed pred parlamentom

D'Angelosante (KPI) predlaga predajo Guia, Tanassija in ostalih obtožencev ustavnemu sodišču - Novi dokazi iz ZDA - Pontello (KD) meni, da so dokazi nezadostni - KD ustvarja «obroč» okoli obtožencev

RIM, 3. — V nabit polni dvorani poslanske zbornice, v palači Montecitorio, se je pod predsedstvom Pietra Ingraa pričelo dolgo zasedanje, ki se bo zaključilo samo s sklepom o usodi dveh bivših obrambnih ministrov — Luigija Guia (KD) in Maria Tanassija (PSDI) ter devetih daljših, katere preiskovalna komisija obtožuje, da so organizirali podkupovalno akcijo ob prodaji 14 vojaških transportnih letal hercules C 130 ameriške družbe «Lockheed».

Vzdušje v poslanski zbornici je resno in napeto, saj se poslanci in senatorji dobro zavedajo zgodovinske važnosti dogodka, obenem pa tudi negativnih političnih posledic, ki jih lahko ima sklep parlamenta na nadaljnji razvoj v Italiji. Demokristjani so, kot znano, zagrozili s temi posledicami, če bi se razprava esprevrnila v proces demokratičnega načina vladanja.

V jutranjih urah so bile na dnevnem redu zgolj proceduralne zadeve. Gotovo je bila najnevarnejša zahteva radikalca Pannella, ki je predlagal, naj parlament prekine svojo sejo za deset dni in da tako možnost preiskovalni komisiji, naj govori morebitne poprejšnje odgovornosti predsednika republike Leonida. Pannello je socialist Felisetti naravnost obtožil, da je «agent KD», kar skuša s tem zavleči sklep o Guidu in Tanassiju v nedogled. Felisetti sedaj odgovarja radikalca, da naj raje skrbi za opustitev Rumorja, ki protislovno postavlja na

slugo ministroma in strankama teh ministrov, kajti nikoli ne bi mogli izbrisati suma, da je podlegel izsiljevanju in manevrom.

D'Angelosante je nato analiziral dokaze, iz katerih jasno in nedvoumno izhaja, da sta obrambna ministra zahtevala podkupnine zase ali za svoje politične stranke, pri tem pa se posluževala že preizkušene sistema «lažnih družb» v tujini, sifiriranih tekočih računov, neznanih predstavnikov in podobno. To potrjujejo predvsem ameriški upravitelji družbe «Lockheed», ki so obširno pričali o dogodkih. Senator Gui je sam storil veliko napako, ko je pred nekaj meseci odstopoval v ZDA in zahteval od posebne komisije, naj ponovno zasliši Williama Cowdena, upravitelja «Lockheed», ki je imel še največ opravka z Italijo. Cowdena so namreč zaslišali, njegovo pričevanje pa poslali v Italijo. Iz tega izhaja, da je Cowden ameriški komisiji dejal sledeče: «Leta 1969 smo dobro vedeli, da bomo morali izplačati politične prispevke ministrom stranki, če smo hoteli prodati svoja letala». Tega leta pa je obrambni minister bil Luigi Gui.

Glede Tanassije krivde skoraj ni nobene dvoma več. Sam Cowden je obširno povedal, kako mu je moral osebno izročiti kovček s 50 tisoč dolarji. To se je zgodilo v Tanassijevem uradu. Dokazano pa je tudi, je dejal D'Angelosante, da se je Tanassi na svo moč trudil za nakup letal «Hercules C 130», čeprav je temu nasprotoval del strokovnjakov vojaškega letalstva. Dejansko je Italija ta letala tudi kupila.

D'Angelosante je svoj poseg za ključni tako: Novi predsednik ameriške letalske družbe «Lockheed» je pred dnevi priznal, da je njegova družba podkupovala državne in tuje. Objubil je, da bo v kratkem odstopoval v omenjene države in se tam javno opravičil za škodo, ki jo je «Lockheed» prizadejala. «No, kaj naj rečemo če se bo ta gospod opravičeval v Italiji in nas poslušajo priznanja? Mar to, da se mu je zmešalo in da se sploh ni zgodilo nič?»

Demokristjan Pontello pa je v bistvu razvil tezo, da iz vsega na vedenega izhaja prepričanje, da je Gui povsem nedolžen, pa tudi za Tanassija ima resne pomisleke, ali je zares kriv. Pri tem pa ne navaja, kaj naj bi se torej v resnici zgodilo in čemu je komisija enajst mesecev vodila preiskavo. Morda bi se Pontellovo poročilo dalo tolažiti kot zahtevo po opustitvi zaradi pomanjkanja dokazov, vendar temu oporekajo s svojim današnjim sporočilom liberalci. Sledeči so namreč mnenja, da mora parlament glasovati in predati Guia, Tanassija in ostale obtožence ustavnemu sodišču, kajti samo ustavno sodišče ima pravico, da izreče dokončno oprostilo ali pa obremenilno obsodbo. Če bi parlament odredil ustavnemu sodišču pravico, opravlja svojo naravno funkcijo, bi dejansko pustil v vseh vti, da so za bregom politični razlogi.

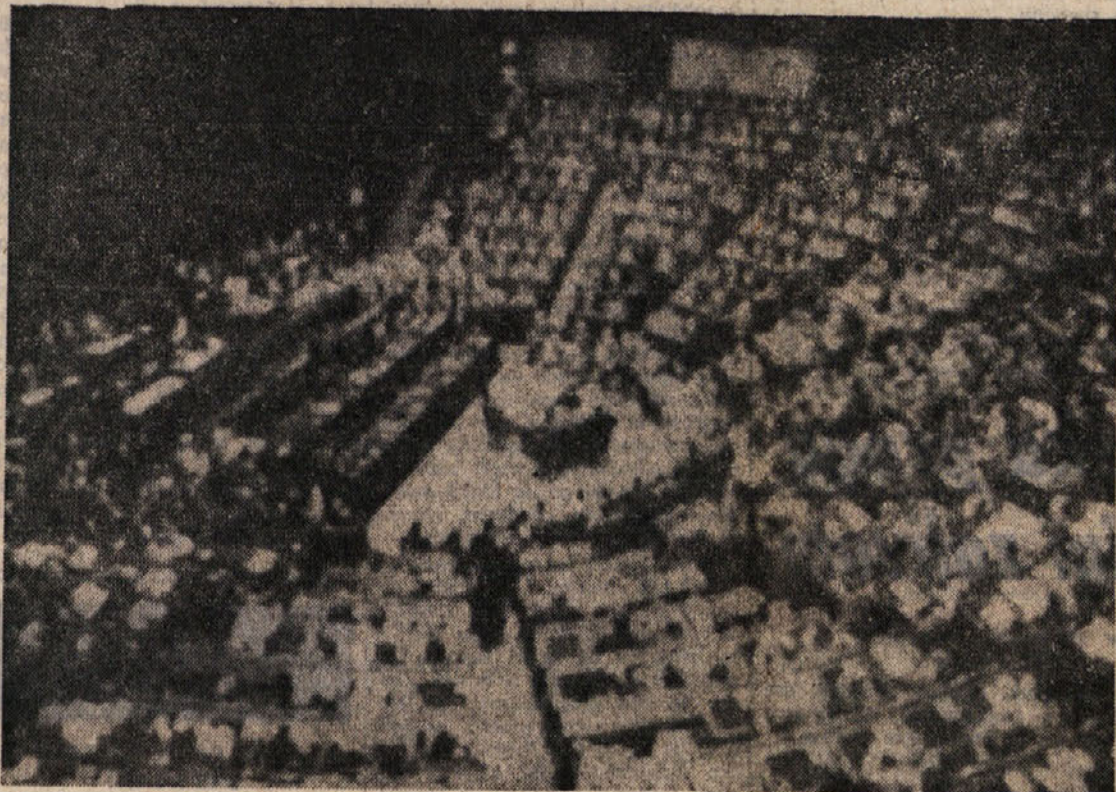
O obnašanju v parlamentu je razpravljalo tudi socialistično vodstvo, ki bo potrdilo stališča preiskovalne komisije. Pač pa to čedalje bolj razjarjeni demokristjani. Kakor v preteklosti so tudi sedaj sklenili, da sklenejo okoli Guia «obroč» in ga zaščitijo na vse načine, naj se zgodi kar hoče. Sam Zaccagnini je pokazal svojo solidarnost z Guidem in se vsedel zraven njega v zbornici. Podobno obetljivost, na primer, do Tanassija ni pokazal Saragat, ki ga tokrat sploh ni bilo v dvorani.

Zanimivo pa je vendarle, da se del demokristjanov skuša rešiti iz zagate. Tako najglasnejši elevičarji zatrjujejo, da gre za «zadnjo epizodo stare KD», ki se «sedaj obnavlja». Dejansko napoveduje, da bodo iz stranke discipline glasovali za oprostitev obtožencev, obenem pa upajo, da se «kaj takega ne bo ponovilo več».

Spet drugi izražajo mnenje, da bi bilo treba spremeniti zakonodajo in prepustiti ministru, kakor navadno poslanec, rednemu sodišču. V takem primeru bi take razprave in spopadi bili nepotrebni.

Najučinkoviteje pa je vsekakor obnašanje demokristjanov ocenil socialist Mosca: «Če bi jim morali slediti, bi morali člane preiskovalne komisije obtožiti zaradi obrekovanja».

Razprava se bo nadaljevala jutri ob 9. s posegi demokristjana Ferrarja, socialista Felisetti in posegom neodvisnega senatorja Nina Pajstja. Ta je bil v času «afere Lockheed» v vrhovnem štabu italijanskega letalstva in je svoj čas nasprotoval nakupu letal «Hercules C 130». Njegov poseg pričakujejo z velikim zanimanjem. (st.s. - c.c.)

Pogled na dvorano Montecitoria med skupnim zasedanjem zbornice in senata o «škandalu Lockheed» (Telefoto Italia)

LETALO JE TAKOJ PO VZLETU TREŠČILO V HRIB SERRA

«HERCULES C 130» STRMOGLA VIL PRI PIZI: 44 SMRTNIH ŽRTEV

Na krovu vojaškega transportnega letala so bili kadeti akademije iz Livorna - Sožalja najvišjih predstavnikov države in strank

PIZA, 3. — Nekaj minut po vzponu z letališča «San Giusto», ob 15.33, je vojaško letalo «Hercules C 130» iztreščilo ob hrib Serra, šest kilometrov od letališča. V nesreči je izgubilo življenje 44 ljudi: pet članov posadke, letalski častnik in 38 kadetov vojaške akademije iz Livorna.

Kako je prišlo do te hude nesreče, ki je pretresla javno mnenje tudi zaradi tragičnega naključja, da so upadla s parlamentarno razpravo o nakupu letal ameriške družbe «Lockheed», torej «herculesov»? Očividni in uslužbeni vojaškega letalstva v Pizi zatrjujejo, da je bilo v tistem trenutku letalo brez pomanjkanja goriva.

Od danes ponovno brezplačna zdravila za zavarovance

RIM, 3. — Zavarovanci bodo jutri lahko ponovno dobili v lekarnah vsa zdravila brezplačno na recept zdravnika. Zaradi prenehanja lezarniškemu prenosu zdravil na recept zdravnika, ki je bil posledica sklenjenega sporazuma med ministrstvom zdravstva in združenjem lekarnarjev, se bodo zdravila znova plačevala. Vlada je lastnikom lekarn zagotovila, da bo na jutrišnji seji razpravljala in odločala o zakonskem osnutku o zdravstveni reformi, s katerim bodo uredili tudi vprašanje cen zdravil, plačevanje zdravil bolniških blaginj in delno plačevanje zdravil zavarovancev. Lekarnarji pravijo, da so imeli v zadnjih časih velike izgube, ker jim bolniške blaginje niso pravočasno poravnale dolgove, hkrati pa so bile po zakonu prisiljene, da dajo visoke popuste.

Predsednik republike Leone, senator Fanfani, vlade Andreotti in zastopniki demokrističnih strank so izrazili svojemu mlajši žrtvi iskreno sožalje. (st.s.)

Zasedanje afriško arabske konference

KAIRO, 3. — Tukaj zasedajo zunanji ministri arabskih in afriških držav, ki bodo morali sestaviti skupen dokument, ki ga bodo nato predložili zasedanju predsednikov vlad in državnih poglavarjev arabskih in afriških držav. Dokument naj bi postal arabsko - afriška akcijska lista. V njem naj bi poudarili predvsem skupni boj proti kolonializmu in spoštovanje pravic vsakega naroda, da odloča o svoji usodi. Toda zasedanje na vrhu se bo nanašalo predvsem na gospodarski razvoj arabskega sveta in afriškega kontinenta, zlasti pa še na usklajeno pomoč in izkoročanje.

Na današnji seji razpravljala in sklepala o zakonskem osnutku o zdravstveni reformi, ki bi morala v celoti stopiti v veljavo s 1. julijem. Zakonski osnutek bosta morala se proučiti in odobriti obe velji parlamenta. Obenem bo vlada tudi odobrila ukrep, na osnovi katerega bodo morali zavarovanci bolniški blaginje delno plačati zdravila. Malo pod vrhom je letalo najprej tresčilo v vrhove borov in kostanjev

s katerimi je hrib posejan, nato je izgubilo krio. Zapraskali so prvi plameni. Orjaki «Herculesa» je izgubil se rep in iz goreče pločevine posipal vse naokoli. V premeru eno kilometra, trupa svojih potnikov. Se zadnji truš lomljenja kovine in dreves, nato pa grobna tišina.

Iz bližnjega zaselka so k trupu letala prvi prihiti domačini, nato gasilci in karabinjerji. Pred očmi se jim je prikazal srhljiv prizor. Zaman je na kraj nesreče prihitele več rešilcev reedeča kriza: ni bilo preživelih, niti ranjenih. Žrtve so skoraj vse stare med devetnajstimi in dvajsetimi leti.

Kmalu zatem, ko so izvedli za nesrečo, so k hribu na helikopterjih prileteli poveljniki vojaškega letalstva in vrhovnega štaba italijanske vojske. Poslal jih je obrambni minister Lattanzio, ki je imenoval posebno preiskovalno komisijo.

Vest je proti večeru sporočil poslanski zbornici in senatu, prav ob koncu poročil predstavnikov preiskovalne komisije. D'Angelosante in Pontello, predsednik Ingrao. Predstavniki vlade so objubili, da bodo v najkrajšem času poročali zbornici o rezultatih preiskave.

Predsednik republike Leone, senator Fanfani, vlade Andreotti in zastopniki demokrističnih strank so izrazili svojemu mlajši žrtvi iskreno sožalje. (st.s.)

Vlada bo danes odločala o zdravstveni reformi

RIM, 3. — Vlada bo na današnji seji razpravljala in sklepala o zakonskem osnutku o zdravstveni reformi, ki bi morala v celoti stopiti v veljavo s 1. julijem. Zakonski osnutek bosta morala se proučiti in odobriti obe velji parlamenta. Obenem bo vlada tudi odobrila ukrep, na osnovi katerega bodo morali zavarovanci bolniški blaginje delno plačati zdravila. Malo pod vrhom je letalo najprej tresčilo v vrhove borov in kostanjev

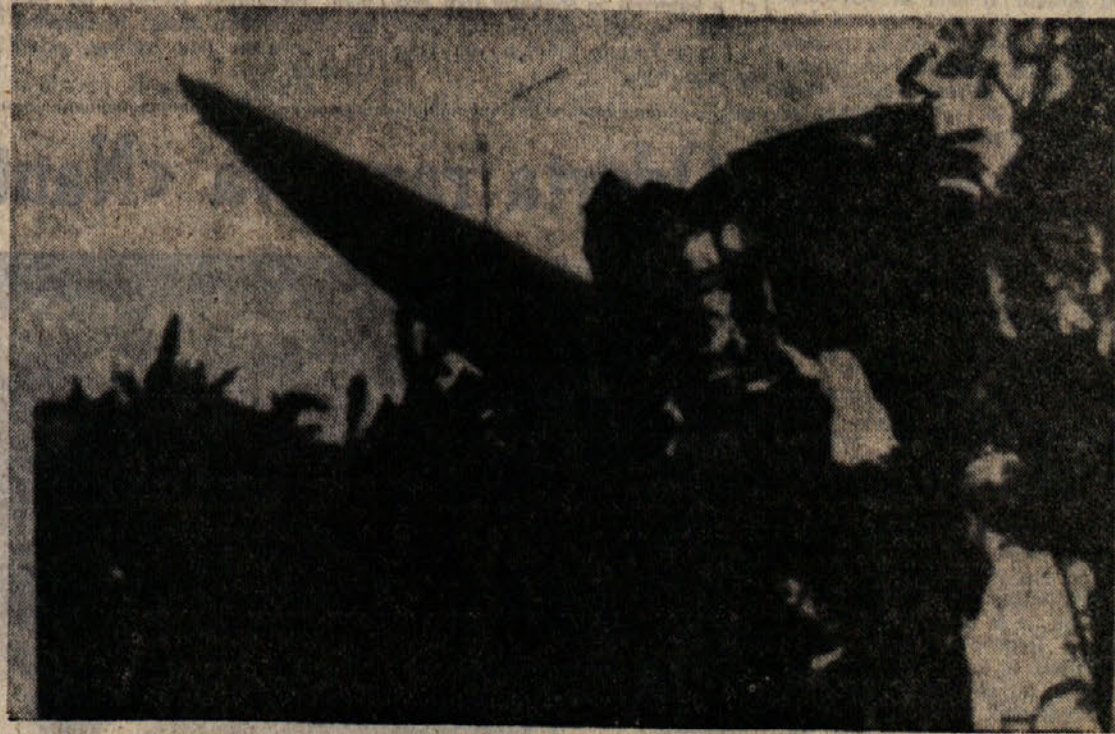
nanašala na vsa tista zdravila, ki niso najbolj nujna. Obenem bo vlada pripravila tudi osnutek zakonskega predloga za ustanovitev vsedravnega zdravstvene službe.

Ta osnutek je razdeljen na dva dela. Najprej so v njem navedeni načela, naloge in smrti vsedravnega zdravstvene službe, nato pa so predložili, kdaj naj bi se vsedravnega zdravstvena družba izvajala. Vsega skupaj vsebuje osnutek 54 členov. Osnutek

riščanje bogastva, ki ga narava nekaterim z obilico deli, drugje pa zelo skopo. Razumljivo je da bodo tudi na tem zasedanju revne države priiskale za bolj pravično razdelitev bogastva, da se jim omogoči bolj usklajen gospodarski razvoj.

RIM, 3. — Sporočajo, da bodo vsi uslužbeni krajevnih ustanov (učilne, pokrajne, konzorcijske itd.) 10. marca ves dan stavkali. Stavka bo zajela tudi trgovske zbornice. Il-luščanje, ki se v službi izvajajo razprava o javnih ustanovah, med katerimi je tudi povzicanje plače za 50.000 lir mesečno.

RIM, 3. — Tajništvo sindikalne federacije je danes po posvetu z vodstvi nekaterih sindikalnih strok sklenilo, da bodo med 16. in 18. marcem priredili splošno stavko delavcev v južnih delih z udeležbo vseh industrijskih strok.

Razbitine letala «hercules C 130», ki je strmoglavilo v bližini Pize (Telefoto ANSA)

Skupni boj za izgradnjo socializma v demokraciji

Demokratizacija Španije velika pridobitev za Evropo - Udeležba KPŠ na volitvah jamstvo za svobodno izbiro ljudstva

MADRID, 3. — Dvodnevni posvet med glavnimi tajniki KP Španije Carrilom, KP Italije Berlinguerjem in KP Francije Marchaisom se je danes zaključil z objavo skupnega sporočila, ki je bilo razdeljeno domačinom in tujim časnikiarjem in z živahno tiskovno konferenco, na kateri so komunistični voditelji Španije, Francije in Italije pojasnili skupni boj za socializem v pluralistični in demokratični družbi.

Časnikarji so na tiskovni konferenci skušali izvleči iz treh komunističnih voditeljev obsodbe proti «mejitvi osebne svobode» v socialističnih državah, katerim je Marchais zelo enostavno odgovoril: «O tem smo že vsak zase zavzeli svoje stališče. Stališče vseh treh partij o teh vprašanjih bi zvenelo kot kolektivna obsodba, za kar menimo, da nimamo pravice. Mi smo svoj čas obsodili jugoslovansko komunistično partijo: razumeli smo, da smo zgrešili in tega ne bomo več ponovili. Zaradi tega nismo ponovili te napake s skupno obsodbo kitajske KP, čeprav se z mnogimi točkami kitajskih komunistov ne strinjamo».

Skupno sporočilo pravi, da sta tajnika KP Francije in italijanska KP sta prepričani, da bo znal španski narod vzpostaviti popolno demokracijo, katere važen člen je danes legalizacija komunistične partije in vseh demokrističnih strank, da bo moglo privedi resnično svobodne volitve. Obenem KP Francije in KP Italije izražata solidarnost z vsemi, ki se v Španiji bojujejo za osvoboditev političnih ječnikov ter da se napravljajo konec izvajanja in fašističnim zločinom, ki bi hoteli zavirati pot v demokracijo.

Trije komunistični voditelji so na pogovornih ugotovili, da pomeni konec frankistične diktature, po odpravi fašizma na Portugalskem in v Grčiji, važno in koristno spremembo v celotnem evropskem položaju. Zato je demokracijo napredni v Španiji izrednega pomena tudi za francoski in italijanski narod.

Na posvetu so tudi ugotovili, da zahteva kriza kapitalističnega sistema, da se še z večjim prizadevanjem in naporom razvija demokracija in da se napravijo odločnejsi koraki na poti socializma. Zato španski komunisti in italijanski komunisti namenjajo delati in se za vzdrževanje za izgradnjo nove družbe v pluralizmu političnih in socialnih sil ter v spoštovanju, zagotovitvi in razvoju vseh individualnih in kolektivnih svobod: svoboda misli in izražanja, tiska, združevanja in sestajanja, shodov, svoboda kroženja ljudi v notranjosti države in v tujini, svoboda svoboda, sindikalna avtonomija in pravica do stavke, nedotakljivost zasebnega življenja, spoštovanje splošnih volitev in možnost demokracije zamenjave večine na oblasti, verska svoboda, svoboda kulture, svoboda izražanja in svoboda različnih filozofskih, kulturnih in umetniških

tem pridobila na moči in na ugledu in bi uživala podporo najširših ljudskih množic. (sl)

struj in mnenj. Ta želja po izgradnji socializma v demokraciji in svobodni izbiri ljudstva je izraz svobodnega in avtonomnega prepričanja vsake od treh strank posebej.

Nadalje so sklenili, da bodo še naprej razvijali mednarodno solidarnost in prijateljstvo, v okviru neodvisnosti vsake stranke in neomešanosti v zadeve drugih in da se bodo zavzeli za popolno uveljavitev v vseh državah helsinških dogovorov in za ugoden potek beogradske konference. Trije tajniki so tudi ugotovili, da bo svobodna Španija, za katero se bojujejo komunisti in vse demokristične sile Španije važen dejavnik demokracije, napredka in miru za Evropo.

Po konferenci je Berlinguer dal nekaj izjav med temi tudi o položaju v Italiji. Poudaril je, da Italija ne more danes imeti stalne vlade brez podpore komunistov. Zaradi tega obstaja nevarnost, da se bo kriza zaostrila, če ne bo v najkrajšem času omogočena neposredna udeležba KPI in PSI v italijanski vladi, ki bi s

tem pridobila na moči in na ugledu in bi uživala podporo najširših ljudskih množic. (sl)

Soares: Portugalci čakajo težke žrtve

LIZBONA, 3. — Portugalci čakajo težka leta in precej bdo morali zategniti pas, kajti le tako bo mogoče uresničiti gospodarski preporod in preprečiti ponoven povratek v diktaturo. Tako je dejal preko televizijskih ekranov predsednik vlade Soares, ko je poldrugo uro pojasnjeval prebivalstvu najnovejšo gospodarsko ukrepe vlade.

Ti predvidevajo med drugim posebno finančno podporo zasebnim podjetjem in prehod razdelitvenega aparata na živilskem področju v državno režijo, da se tako onemogočijo nadaljnje spekulacijske operacije in prepreči «racioniranje» živila. Z druge strani bodo priletni ljudje deležni brezplačne zdravstvene oskrbe. Nazadnje je Soares povedal, da bo vlada snatna stavke na področju gostinstvo in turističnih dejavnosti za «gospodarsko sabotažo», kolikor naj bi prav razmah turizma dal največ zagona do mačemu gospodarstvu.

TISKOVNA KONFERENCA NA ZUNANJEM MINISTRSTVU SFRJ

FORLANI KMALU V BEOGRADU ZA IZMENJAVO RATIFIKACIJSKIH LISTIN OSIMSKEGA SPORAZUMA

Minic in Forlani bosta med srečanjem v Beogradu razpravljala tudi o izvajanju osimskih sporazumov

(O našega dopisnika)

BEOGRAD, 3. — «Zdaj, po ratifikaciji osimskih sporazumov v parlamentih obeh držav, je treba pričakovati skorajšnji prihod zunanjega ministra republike Italije Forlanija v Beograd. Ob tej priložnosti bodo izmenjali ratifikacijske instrumente. To je na današnji tiskovni konferenci izjavil glasnik zveznega tajništva za zunanje zadeve Mirko Kalezić in s tem uradno potrdil predvidevanja, da bo ratifikaciji v kratkem sledil obisk šefa italijanske diplomacije v Beogradu. Prvo javno skupno dejanje obeh držav v zvezi s sporazumi je bilo v Italiji — podpis dogovorov v Osimu novembra 1975, zadnje dejanje — izmenjava ratifikacijskih listin pa bo v jugoslaviji očitno še ta mesec. Kalezić sicer ni sporočil datuma Forlanijevega obiska, dejal je le, da bo javnost obveščena o prihodu Forlanija na običajen način, vendar v poučenih krogih napovedujejo obisk za sredino tega meseca.

V zvezi s pogovori, ki jih je imel pred kratkim v Beogradu po močnik ameriškega državnega sekretarja v state departmentu George West je Mirko Kalezić izjavil, da te pogovore jugoslovanska stran ocenjuje kot pozitivne. Izmenjali so mnenja o spletu problemov razorožitve, nestrinjanja je driskega orožja in nekaterih vprašanih dvostranskih odnosov.

Časnikarje je zanimalo, ali so jugoslovanski in etopijski predstavniki med nedavnim obiskom podpredsednika etiopskega vojaškega sveta Abateja razpravljali o problemu Eritreje, ali so bila izražena istovetna stališča obeh strani glede rešitve tega problema in ali sta se obe strani strinjali glede reševanja sporov med nevrščenimi državama Sudanom in Etiopijo. Kalezić je odgovoril takole:

«Jugoslavija meni, da je problem Eritreje notranja zadeva Etiopije, ki mora biti rešena v okviru suverene in neodvisne Etiopije. O reševanju sporov med nevrščenimi državami pa so stališča Jugoslavije dobro znana. Opozarjam vas na del iz skupnega jugoslovanske - etiopskega sporočila o obisku podpredsednika Abateja, kjer je rečeno, da so z obeh strani poudarili obveznost nevrščenih držav, da svoje spore in druge odprte probleme rešujejo neposredno na temelju polne enakopravnosti, medsebojnega razumevanja in upoštevanja interesov vsake strani».

Tudi razmere na Bliznjem vzhodu, in sicer dogodki na jugu Libanona, so bili tema na današnji tiskovni konferenci. Mirko Kalezić je dejal, da Izrael že dalj časa aktivno podpira akcije skrajne libanonske desnice proti Palestincem in palestinski osvobodilni organizaciji na jugu Libanona, da bi onemogočila kakršnekoli aktivnosti palestinske osvobodilne organizacije v Libanonu in minimalno prizadevanja za ureditev in normalizacijo razmer v tej deželi. Poleg tega Izrael izkorišča položaj na jugu Libanona, da bi ohranil vzdušje napetosti in se bolj težil ali odločil uresničitev mirnih naporov.

VLADO BARABAS

